

Upplands Fornminnesförenings vinterting,

Disa Gille, 1954

Upplands fornminnesförenings vinterting, Disa Gille, 1954 hölls söndagen 31 januari i Uppsala och inleddes på sedvanligt sätt med en sammankomst i den uppländska hembygdsvårdens tecken på Hantverksförenings lokal. Sammanlagt ett 80-tal personer deltog, varvid följande inom Uppland verksamma hembygdsföreningar voro representerade:

- Bälinge hembygdsförening* (A. Johansson och A. Håstad),
Börje-Åkerby hembygdsförening (Petrus Lindgren, E. Tapper och H. Johansson),
Husby-Årlinghundra fornminnes- och hembygdsförening (Erik Westholm, Bo Westholm, Ivar Käll, Gusten Andersson, J. F. Hallenberg, fru H. Westholm och fröken I. Westholm),
Hållnäs hembygdsförening (Dan Westergren),
Härkeberga Gille (Gösta Öhlund, Birger Karlsson, Oskar Andersson och fru Astrid Schenning),
Härnevi hembygdsförening (Sven Sjöborg),
Knutby-Bladåkers fornminnes- och hembygdsförbund (David Berglund, B. Berglund, Manfred Jansson och fru Greta Berglund),
Lagga hembygds- och fornminnesförening (K. G. Lundin och Herbert Samuelsson),
Lovö hembygdsförening (fröken Berit Wallenberg),
Rasbo föreläsnings- och hembygdsförening (Martin Ehrengren och Ulf Wallin),
Rasbokils fornminnes- och hembygdsförening (Adolf Lundevall och fru Greta Lundevall),
Riala hembygdsförening (Gils Olsson Nordberg),
Stockholms-Näs hembygdsförening (H. Svenngård och S. Beckman),
Söderfors hembygdsförening (fru Märta Ödberg och fröken Annie Wittlock),
Södra Olands hembygds-gille (J. G. Fredlund och J. Selén, fru Naima Selén och fröken Karin Alinder),
Tierpsortens hembygds-gille (Carl Schollin och J. Hellgren),

Bild 1. Disa Gilles ålderman regeringsrådet Adolf Lundevall och husmor fru Greta Lundevall avsmakar ölet.

Tillinge hembygdskörening (Erik Granåsen),

Vänge hembygdskörening (Bertil Karlsson, Bengt och Jöran Rosenlund, fru Irma Rosenlund och fröken G. Gisslow),

Älvkarleby hembygdskörening (Anders Elgenberg),

Östervåla hembygdskörening (J. E. Themnér och J. E. Andersson),

Österåkers fornminnes- och hembygdskörening (E. Fröstad och D. Järngren).

Fornminnesföreningens ordförande landshövding Andrén, som presiderade, hälsade de närvarande välkomna till tinget och karakteriserade i sitt inledningsanförande begreppen hembygd och hembygdskänsla. Intendent Nils Ålenius redogjorde för det tekniska förfarandet vid inventering av äldre byggnad, dräktskick och arbetsliv m. m. Amanuens Anna-Märta Tjernberg framhöll de insatser hembygdsvårdare kunna göra på fornminnesvårdens område och redogjorde för de viktigaste

Bild 2. Vaktebrodern överste Fritz Ivar Virgin synar Johan Olssons strängospel.

slagen av fasta fornlämningar och deras terminologi samt gav anvisningar rörande uppmätning och inventering av fornlämningar och gravfält. Arkivarien vid Landsmålsarkivet i Uppsala Rickard Broberg delgav åhörarna allmänna synpunkter på hur man upptecknar folkmål och dialekter. Härvid framhölls att de folkliga upptecknarna, de som äro bosatta i orten, ofta uppnå de bästa resultaten. Allt bör upptecknas: hur man byggde, bodde, åt och klädde sig, hur man arbetade i jordbruk och hantverk, hur det var vid högtider och fester, folketro, folkdiktning, bygdetraditioner, släkter, original m. m. Vikten av att uppteckna endast vad sagesmannen säger och utfråga kort utan att lägga svaret i mun på den tillfrågade underströks. Med några ord berördes även det s. k. landsmålsalfabetet. Efter inledningsanförandena vidtog en livlig diskussion, varvid flera av hembygdsföreningarnas representanter redogjorde för vad som gjorts på olika håll. Frågan om hur gamla handlingar och arkiv-

material, fotografier m. m. ute i bygderna lämpligast skall förvaras behandlades och råd och svar lämnades på till inledarna ställda frågor.

Efter sammankomsten på Hantverksföreningen vidtog gillemåltiden på Gästrikre-Hälsinge nation under tjänstgörande åldermannens regeringsrådet Adolf Lundevall presidium. Minnesord uttalades över dem, som under det gångna året lämnat upplänningarnas krets, gillets ålderman landshövding Hilding Kjellman, friherrinnan Wera von Essen, landshövding Hjalmar Hammarskjöld, friherre Louis de Geer till Leufsta, konstnären John Österlund och skulptören Carl Eldh. Professor Sven Hörstadius höll talet för de tre folklanden, varvid han särskilt uppehöll sig vid den uppländska naturen och uttalade önskemål om att något gjordes för att bevara lövängen, hagen och enbuskbacken, som äro på väg att försvinna ur landskapsbilden. Knutby-Bladåkers fornminnes- och hembygdsförbund fick mottaga Disa Gillles pris för år 1954 och Härkeberga Gille tilldelades belöningen ur landshövding Kjellmans hembygdsfond. Riksspelmännen Johan Olsson och Oskar Larsson spelade på fiol och nyckelharpa och som gillets försångare fungerade postkontrollör Carl-Ivar Östergren. Förste arkivarien vid Landsmålsarkivet Folke Hedblom presenterade slutligen ett urval av arkivets grammofoninspelningar av uppländska dialekter och talesätt, vilket blev ett värdefullt komplement till vad som tidigare på dagen förekommit i fråga om denna art av hembygdsarbete.